

CARACTERISTICA CRIMINALISTICĂ A INFRAȚIUNILOR FLAGRANTE. RECOMANDĂRI METODICE

Mihail GRUMEZA

Catedra Drept Procesual Penal și Criminalistică

The author discusses in this article the rules of investigation of the flagrant crimes. To apply a special procedure in such cases is not only a theoretical but and a practical value. It's very important to realize that the exception to general procedure want to discover a illegal acts in no time and with maximum effects so to simplify the justice. Unfortunately, there are the cases when the law institutions find out this methods and recommendations more as the impediments which make the proofs difficult to be collected. It's an unfair opinion which must be changed with scientific arguments. There are also several uncertain regulations in our criminal procedure which have to be explained. Only an impeccable criminal investigation in this cases lead to a fast and complete results.

Acumularea datelor privind modul de săvârșire a infracțiunilor se realizează, de regulă, indirect. Organele judiciare desfășoară o activitate complexă și sistematizată de reconstituire mintală și de modelare a mecanismului faptei în baza interpretării reflectărilor materiale și a celor senzoriale. Majoritatea infracțiunilor sunt comise pe ascuns, făptuitorii evitând prezența altor persoane. Totuși, fiind condiționate de anumite circumstanțe, unele infracțiuni se desfășoară chiar sub vizorul organelor de drept. Astfel, cele mai relevante și directe informații sunt dobândite în momentul atentării, săvârșirii faptei sau ascunderii consecințelor imediat produse. În astfel de situații urmărirea și judecarea cauzei se realizează prin aplicarea unei proceduri speciale, și anume – a *procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante*, reglementate de Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Capitolul V, art.513-519). De altfel, în vocabularul de specialitate această procedură specială este cunoscută și sub denumirea de *procedură urgentă* [1] sau *procedură sumară* [2], majoritatea dispozițiilor derogatorii polarizându-se în jurul unei sporite manifestări a principiului operativității.

Săvârșirea infracțiunilor în condiții de flagranță justifică necesitatea unei reglementări speciale a urmăririi și judecării acestora. Regulile obișnuite de procedură trebuie înlocuite în scopul efectuării imediate a constatării și a strângerii neîntârziate a probelor care ulterior ar putea să dispară [3], ceea ce ar face inutilă desfășurarea tuturor actelor de urmărire penală. Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere (reținerea și alte măsuri preventive) în procedură simplificată are sarcina de a determina circumstanțele infracțiunii în termeni reduși și de a expedia cauza spre examinare în instanța de judecată. În anumite state, simplificarea procedurii se realizează și prin aducerea făptuitorului, reținut de organele de forță, imediat în fața instanței de judecată în vederea alegerii și instituirii măsurii procesuale de constrângere (această procedură se aplică deja în Statele Unite ale Americii pentru un șir de infracțiuni ce prezintă pericol social redus).

Cerințele actuale în practica de urmărire penală invocă elaborarea și sistematizarea anumitor recomandări tactico-metodice de organizare și investigare a acestor categorii de infracțiuni.

Cumularea condițiilor în a căror prezență se realizează procedura de urgență determină administrarea rapidă și eficientă a probatoriului fără a fi depuse eforturi considerabile din partea organelor de drept. Din categoria acestor condiții fac parte:

1. *Pericolul social scăzut al faptei* – declanșarea procedurii de urmărire a flagrantului este posibilă doar în prezența infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave sau grave.
2. *Reținerea făptuitorului* – se permite doar în baza procesului-verbal, existând motive suficiente și verosimile de a bănui că persoana a săvârșit infracțiunea, fiind prinsă în flagrant delict. Uneori, însăși victima poate imobiliza făptuitorul surprins la fața locului, ulterior fiind adus în fața organului de urmărire penală, pentru ca infracțiunea să fie înregistrată. În asemenea situații reprezentantul organului de urmărire penală trebuie să înregistreze fapta în cel târziu 3 ore de la momentul prezentării făptuitorului, fiind consemnate toate elementele esențiale ale infracțiunii.
3. *Prezența martorilor oculari* – uneori chiar victima poate fi cea care indică direct că anume această persoană a săvârșit infracțiunea.
4. *Depistarea mijloacelor cu care s-a comis infracțiunea* (pe suprafața cărora, de regulă, încă se mai păstrează urmele ce denotă punerea lor recentă în acțiune), *a obiectelor rezultate din activitatea infracțio-*

nală asupra făptuitorului sau în nemijlocita apropiere de acesta – ca exemplu poate servi depistarea anumitor obiecte ce aparțin făptuitorului, necesare săvârșirii infracțiunii: arma, instrumentele spargerii pe care acesta le-a lăsat în grabă la fața locului fiind observat sau urmărit de reprezentanții organelor de drept sau de victimă.

5. *Existența urmelor care determină legătura nemijlocită a participantului la infracțiune* – reflectă calea parcursă de făptuitor, modul de comitere a infracțiunii după *iter criminis*. Chiar dacă nu s-a reușit reținerea imediată a făptuitorului, acesta poate fi urmărit și depistat în baza urmelor proaspete. În majoritatea cazurilor, infracțiunile flagrante sunt specifice prin crearea unei varietăți de urme: urme de miros, de sânge, de mijloace de transport, a căror cercetare operativă conduce la surprinderea și identificarea propriu-zisă a bănuțului.
6. *Făptuitorul nu este minor* – prezența calității de minor a bănuțului este determinată de prezența altei proceduri speciale – *procedura în cauzele privind minorii*, care se va aplica chiar și în cazul în care persoana minoră va comite o infracțiune evidentă, cu scopul de a asigura garanții necesare atingerii scopului procesului penal. În cazul săvârșirii unei infracțiuni flagrante de către mai multe persoane, dintre care cel puțin una este minoră și este posibilă disjungerea cauzei, pentru cei majori se va efectua procedura urgentă, iar pentru minor – procedura generală, cu derogările și completările prevăzute de art.474-487 CPP [4].

Din generalizarea practicii pozitive a organelor de urmărire penală rezultă că întrunirea acestor condiții instaurează un mediu prielnic și avantajos de descoperire a infracțiunii. Cu cât mai puțin timp curge din momentul comiterii infracțiunii și până la începerea și finalizarea activității de descoperire a ei, cu atât mai productive sunt rezultatele acțiunilor de urmărire penală și ale măsurilor operative de investigație pe cauză. Dacă infracțiunea nu este depistată și nu este cercetată în timpi cât mai apropiați după săvârșirea ei, cu atât necesitatea de a consuma mai multe eforturi și mijloace în vederea aflării adevărului în cauză va fi mai persistentă. Astfel, urmărirea infracțiunilor săvârșite în flagrant reprezintă o serie de avantaje obiective față de cercetarea infracțiunilor latente, ascunse, comise în mod tainic.

În doctrina de specialitate [5] infracțiunile flagrante sunt cunoscute sub două varietăți: 1) infracțiunea flagrantă tipică sau propriu-zisă și 2) Infracțiunea quasi-flagrantă sau cunoscută și ca *formă asimilată a infracțiunii flagrante* [6]. În cazul infracțiunii flagrante tipice făptuitorul este prins la locul faptei, iar infracțiunea este descoperită în momentul săvârșirii ei. Pentru infracțiunea quasi-flagrantă este specifică situația urmăririi imediate a făptuitorului, după săvârșirea actelor ilicite, de către organul de urmărire penală, persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public, ori acesta este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau oricare alte obiecte de natură a-l presupune participant la infracțiune.

Relevanța acestei clasificări constă în cunoașterea și aprecierea varietății de situații care pot exista la urmărirea infracțiunilor flagrante. Astfel, ca și în cazul cercetării altor infracțiuni, în practica organelor de urmărire penală se întâlnesc situații tipice și atipice de urmărire a infracțiunilor flagrante. Acestea sunt determinate de momentul în care autorul faptei a fost prins: în momentul realizării infracțiunii sau imediat după aceasta, fapt ce conduce la convingerea de vinovăție, prin administrarea probelor în regim de operativitate. Din dispozițiile art.513 CPP rezultă trei situații tipice:

1. Infracțiunea este descoperită în momentul săvârșirii ei, fiind stabilită persoana făptuitorului, aplicându-se, în caz de necesitate, reținerea. În cazul în care organul de urmărire penală, nemijlocit, a depistat în flagrant săvârșirea sau pregătirea de infracțiune și a prins făptuitorul, întocmește un raport care, la fel ca și sesizările cetățenilor, este înregistrat în Registrul nr.1.

2. Infracțorul este urmărit de victimă, de martori oculari sau de alte persoane, imediat după săvârșirea faptei. Calitatea de alte persoane o pot avea organele de constatare, administrația instituției penitenciare, persoane care, deși nu au realizat perceperea nemijlocită a săvârșirii infracțiunii, participă la urmărirea infracțorului etc. Această situație se datorează solidarității colective și spiritului civic evoluat al ființei umane. Conștiința și simțul de compătimire față de victimă determină reacții prompte ale celor din apropiere; aceștia pot întreprinde măsuri active de prindere, imobilizare și aducere a celui bănuț în fața autorităților competente. Concomitent cu predarea făptuitorului, victima, martorii oculari sau alte persoane relatează despre cele sesizate, pot prezenta anumite obiecte, purtătoare de urme, arma sau instrumentele utilizate de făptuitor. În aceste situații, înregistrarea infracțiunii se efectuează în cel târziu trei ore după aducerea persoanei la organul de urmărire penală; în caz contrar, persoana se eliberează imediat conform prevederilor alin.(3) art.166 CPP.

Aplicarea reținerii poate fi precedată de efectuarea percheziției corporale a bănuțului, în vederea depistării instrumentelor infracțiunii, a obiectelor rezultate din săvârșirea infracțiunii și a urmelor care determină legătura autorului cu fapta săvârșită.

3. Infractorul este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau cu orice alte obiecte care ar da temei de a-l presupune participant la infracțiune. Menținerea condiției de apropiere față de locul comiterii infracțiunii astăzi nu mai poate fi considerată actuală, luând în considerare posibilitățile și mijloacele moderne de deplasare rapidă la distanțe mari în perioade scurte de timp, spre exemplu: făptuitorul care a săvârșit un furt prin spargerea unui apartament, fiind depistat de proprietar în timpul comiterii acțiunilor infracționale, reușește să părăsească împrejurările locului faptei și, utilizând o motocicletă, scapă din vizorul victimei, fiind în scurt timp surprins de o patrulă a poliției rutiere în altă regiune a localității. Astfel, sugerăm legiuitorului să-și revizuiască poziția, modificând dispoziția de la alin.(2) art.513 CPP, ajustând-o la realitatea de astăzi. Totodată, ținem să menționăm că dacă făptuitorul este surprins asupra locului faptei după scurgerea unei perioade de timp, această situație de cercetare nu generează aplicarea procedurii de urgență, infracțiunea pierzând caracterul ei flagrant. Spre exemplu, cazul în care infractorul revine la locul faptei, cu scopul de a șterge urmele sau de a constrânge victima să depună declarații false, chiar dacă acesta are asupra sa arma cu care a comis infracțiunea, sau poartă obiectele sustrase, nu poate fi considerat o situație de cercetare a infracțiunii flagrante, deoarece infracțiunea își pierde caracterul său de „infracțiune proaspătă”.

De regulă, în flagrant sunt depistate infracțiunile de: huliganism, furt în proporții mici, pungășie, jaf, de vătămare intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, uneori chiar de vătămare intenționată gravă, infracțiunile de corupție, de răpire a mijloacelor de transport, precum și infracțiunile în domeniul transporturilor.

Astfel, un alt aspect specific al cercetării infracțiunilor flagrante este determinat de locul unde se realizează aceste fapte. Cel mai frecvent acestea sunt depistate în locurile publice, precum ar fi: piețele, transportul public, gările, stațiile, curțile blocurilor locative, parcurile, plajele etc., fapt ce determină crearea concomitentă atât de avantaje, cât și de dezavantaje. Unul dintre avantaje îl constituie existența persoanelor care au asistat sau au luat cunoștință în mod direct de mecanismul de săvârșire a infracțiunii și de consecințele acesteia. Datele, furnizate din explicațiile acestor persoane, reprezintă un ansamblu de reflectări senzoriale care ajută la stabilirea faptei și la identificarea făptuitorului, însă care nu pot fi considerate suficiente pentru descoperirea faptei și tragerea la răspundere penală a celui din urmă. Acestea urmează a fi verificate și confirmate prin prezența reflectărilor materiale, adică a urmelor infracțiunii, însă luând în considerare caracteristicile locului faptei și împrejurările lui: aglomerări de persoane, spații deschise ce sunt supuse factorilor climaterici, de natură umană ș.a., apare riscul deteriorării sau, și mai rău, distrugerii urmelor la locul faptei. Un avantaj ce ar remedia această situație de deficiență a urmelor ar fi ridicarea înregistrărilor video-magnetice sau electronice, a camerelor care supraveghează spațiile respective (fiind cunoscut faptul că acestea sunt frecvent amplasate pentru supravegherea locurilor publice), sau chiar acceptarea înregistrărilor video și fotografice efectuate de către martorii oculari sau de către partea vătămată. Un alt avantaj îl constituie reținerea și izolarea făptuitorului, astfel încât acesta nu va putea întreprinde acțiuni de ștergere a acestor urme sau de a influența sau amenința martorii, pe care, de regulă, nici nu-i cunoaște.

O particularitate esențială a cercetării infracțiunii flagrante o constituie lipsa timpului necesar pentru elaborarea planului de cercetare la etapa constatării infracțiunii, ca cea mai importantă latură a organizării cercetării infracțiunilor. Activitatea de planificare nu trebuie însă exclusă cu desăvârșire din organizarea urmăririi infracțiunii flagrante, ea este un proces continuu, care atribuie cercetării penale un suport științific de organizare a muncii, eliminând din activitatea organelor de urmărire penală orientarea unilaterală a investigațiilor, desfășurarea unor activități inutile, formalismul și rutina [7]. Fiind constatată infracțiunea flagrantă, ofițerul de urmărire penală va purcede operativ la organizarea concomitentă și la stabilirea acțiunilor îndreptate spre administrarea probelor în condiții prielnice să asigure succesul urmăririi penale. Chiar dacă acesta nu va dispune de timp suficient pentru întocmirea planului scris, este necesar de a ordona și a stabili conținutul și sarcinile acțiunilor de urmărire penală și ale măsurilor operative de investigație cel puțin în formă mintală.

Potrivit art.515 alin.(1) CPP, „în cazul infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la fapta săvârșită, declarațiile bănuțului, dacă acesta acceptă să le facă, și declarațiile celorlalte persoane audiate. După caz, pot fi administrate și alte probe

care se consemnează în procesul-verbal”. Prin constatare a infracțiunii se înțelege acțiunea necesară pentru aflarea adevărului, cuprinzând toate activitățile efectuate de către organul de urmărire penală cu ocazia deplasării la fața locului [8]. Ajuns la fața locului, organul de urmărire penală trebuie să îndeplinească următoarele acțiuni, cu ocazia constatării infracțiunilor flagrante:

- 1) prezentarea calității și luarea măsurilor de întrerupere a activității ilicite;
- 2) acordarea primului ajutor persoanelor vătămate;
- 3) stabilirea și identificarea martorilor oculari prezenți la fața locului;
- 4) identificarea făptuitorului și luarea măsurilor de reținere a acestuia;
- 5) efectuarea percheziției corporale a făptuitorului;
- 6) efectuarea cercetării la fața locului și luarea măsurilor privind ridicarea corpurilor delictive descoperite la fața locului;
- 7) audierea martorilor oculari, a victimelor și a făptuitorului (bănuțului);
- 8) fixarea rezultatelor constatării infracțiunii flagrante în procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante.

Destul de frecvent, în cazul săvârșirii unor astfel de infracțiuni apare pericolul dispariției unor mijloace de probă sau al schimbării unor situații și este necesară explicarea urgentă a unor fapte sau circumstanțe ale cauzei, situații în care organul de urmărire penală va dispune efectuarea constatărilor tehnico-științifice sau medico-legale. De pildă, în cazul depistării bănuțului, care comercializează o substanță unui trecător a cărei natură nu poate fi determinată de organul de urmărire penală, s-a dispus efectuarea constatării tehnico-științifice de către specialistul care activează în cadrul aceluiași organ, ale cărui concluzii au confirmat bănuțala inițială precum că substanța face parte din categoria substanțelor narcotice – cocaină. Ulterior, în caz de necesitate, se va dispune și efectuarea expertizelor, spre exemplu: efectuarea expertizei autotehnice, în cazul în care bănuțul susține că cauza accidentului a fost determinată de defecțiunile mijlocului de transport; de constatare a gradului de ebrietate alcoolică sau narcotică etc.

În cazul procedurii urgente, procesul-verbal nu constituie actul prin care se dispune începerea urmăririi penale, așa cum era el conceput până la modificarea Codului de procedură penală prin Legea din 28.07.2006 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2006, nr.170-173). Unic act prin care se admite începerea urmăririi penale este ordonanța de începere a urmăririi penale, confirmată de procurorul care conduce urmărirea penală (art.274 CPP). Pe de altă parte, procesul-verbal de constatare nu trebuie confundat cu un proces-verbal ordinar de desfășurare a acțiunilor de urmărire penală; acesta poate fi considerat un mijloc de probă cu caracteristici specifice, în el fiind incluse declarațiile victimei, declarațiile bănuțului (dacă acesta acceptă să le facă), declarațiile celorlalte persoane audiate. De regulă, declarațiile sunt consemnate în procese-verbale separate și constituie mijloace de probă de sine stătătoare. Dosarul nu mai trebuie să conțină și aceste acte procesuale, din moment ce conținutul procesului-verbal de constatare include declarațiile persoanelor audiate, certificate prin semnăturile acestora.

Cu toate acestea, propunem ca audierea persoanelor să se desfășoare după constatarea faptei, cu respectarea tuturor regulilor tactice de organizare și desfășurare a audierilor la toate etapele: pregătire; desfășurarea propriu-zisă și fixarea rezultatelor, fără a prejudicia urmărirea penală; în caz contrar, pot fi pierdute rezultate considerabile. La etapa constatării infracțiunii flagrante, persoanele ar depune doar explicații de rigoare, a căror corectitudine o vor semna în procesul-verbal de constatare. În literatura de specialitate se menționează că pregătirea ascultării persoanelor este o regulă absolut necesară, în special în faza de urmărire penală, și se cere respectată în toate împrejurările, indiferent de gradul de dificultate a cauzei [9]. La momentul actual această sarcină nu poate fi atinsă, atât timp cât audierea persoanelor se va desfășura la momentul în care organul de urmărire penală va realiza acțiunile de examinare a locului faptei.

O altă modalitate de rezolvare a dilemei respective ar fi interpretarea prevederilor de la art.515 CPP în sens larg: legiuitorul autohton nu a reglementat limitele de timp în care organul de urmărire penală urmează să întocmească procesul-verbal de constatare. Acesta va fi condiționat de circumstanțele cazului, de cazurile în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un timp de executare mai mare și de faptul dacă a fost reținut sau nu făptuitorul. În astfel de condiții, organul de urmărire penală poate desfășura ansamblul de acțiuni necesare urmăririi cauzei: cercetarea la fața locului, examinarea corporală, percheziția corporală și ridicarea de obiecte și documente și, în sfârșit, audierea martorilor, a victimei și a bănuțului, iar rezultatele obținute vor fi incluse în conținutul procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante. Și numai rezultatele constatărilor medico-legale și tehnico-științifice sau ale expertizelor vor constitui acte separate, conform procedurii generale – raporturi de constare și raporturi de expertiză. Acestea vor constitui materialele de urmărire penală

care se expediază procurorului pentru verificare. La materialele de urmărire penală se mai adaugă rezultatele măsurilor operative de investigații ce se reflectă în actele operative de serviciu și se sistematizează, spre exemplu, în: rezultatele identificării persoanei; cercetării încăperilor, clădirilor, porțiunilor de teren și a mijloacelor de transport; controlul transmiterii banilor sau altor valori materiale extorcate, precum și în alte măsuri operative. Astfel, perioada de constatare a infracțiunii flagrante poate fi extinsă la perioada desfășurării acțiunilor de urmărire penală, necesare soluționării juste a cauzei.

Întocmirea procesului-verbal de constatare se realizează în conformitate cu regulile generale de întocmire a procesului-verbal privind acțiunea de urmărire penală. Un loc de frunte în conținutul său îl vor ocupa constatările personale ale organului de urmărire penală. Deplasându-se la fața locului acesta va consemna împrejurările locului faptei, modificările produse, timpul comiterii infracțiunii și timpul depistării ei, obiectele descoperite, descrierea lor, poziția urmelor și categoria lor. Circumstanțele anterioare sosirii la fața locului vor fi elucidate după mărturiile celor care au sesizat nemijlocit mecanismul declanșării și producerii infracțiunii. Se va ține cont de faptul că din conținutul procesului-verbal urmează să rezulte clar ce anume a constatat personal organul de urmărire penală și ce alte împrejurări au fost descrise prin declarațiile martorilor, victimei și ale bănuitului [10]. Cu toate că procesul-verbal va conține deja declarațiile acestor persoane, în anumite situații se va desfășura audierea suplimentară a persoanelor (declarații suplimentare), sau audierea repetată, ca procedeu de tactică criminalistică de verificare a depozițiilor, în cazurile când aceasta s-ar impune în scopul aflării adevărului. Cu ocazia ascultării martorilor, victimei și consemnării declarațiilor acestora în procesul-verbal, se vor respecta prevederile referitoare la această activitate conform procedurii obișnuite. Înainte de a trece la audierea propriu-zisă, organul de urmărire penală va explica martorului drepturile și obligațiile prevăzute de art.90 CPP, iar victimei – cele de la art.58 și aceștia vor fi preveniți de răspunderea penală ce o poartă conform art.312, 313 din Codul penal. De asemenea, se vor îndeplini în mod corespunzător prevederile Codului de procedură penală referitoare la ascultarea bănuitului, prevăzute de art.104.

Procesul-verbal se întocmește și se aduce la cunoștință persoanelor audiate, pentru a căror corectitudine acestea vor semna. În caz de necesitate ele vor fi în drept să completeze și să formuleze obiecții cu privire la conținutul declarațiilor făcute.

Semnătura persoanei care întocmește procesul-verbal și a persoanelor care au participat la efectuarea acțiunilor de urmărire penală se pune pe fiecare pagină a procesului-verbal. După întocmirea procesului-verbal, dacă din cuprinsul acestuia nu rezultă suficiente date pentru soluționarea corectă a cauzei, organul de urmărire penală va fi în drept să desfășoare și alte acțiuni de acumulare a probelor [11].

Un loc aparte îl ocupă întocmirea desenului-schiță, în baza căruia ulterior se va îndeplini planul-schiță, care nu trebuie neglijat în nici un caz. Aceste mijloace vor servi la crearea imaginii complete, la înțelegerea adecvată a circumstanțelor relevate în cadrul procesului-verbal, la punerea la punct a declarațiilor martorilor, victimei și a bănuitului, la verificarea versiunilor și la planificarea acțiunilor de urmărire penală. Schița locului faptei poate fi de orientare, panoramică, nodală și de detaliu [12]. Pentru o ilustrare maximă, acestea vor fi însoțite și de fotografiile realizate cu ocazia efectuării cercetării la fața locului, de înregistrările audio și video.

Putem afirma că, în mare măsură, cercetarea infracțiunilor flagrante se realizează în baza regulilor metodice de cercetare a infracțiunilor după urmele proaspete, cadrul și conținutul acestora fiind condiționat de factorul timp. Însă, trebuie să ținem cont de faptul că, în cazul cercetării infracțiunilor după urmele proaspete, ansamblul acțiunilor întreprinse sunt orientate spre depistarea și identificarea făptuitorului, pe când infracțiunea flagrantă presupune de fiecare dată prezența făptuitorului, caracteristică de bază care determină legătura dintre acesta și fapta săvârșită de el. Aspectele comune de cercetare devin mai perceptibile în cazul infracțiunii flagrante asimilate (quasi-flagrante), când făptuitorul este surprins imediat, într-o perioadă cât mai scurtă de timp de la momentul producerii faptei infracționale, fiind urmărit după urmele proaspete, scop realizat doar prin respectarea regulilor specifice.

Deși nu este specificat de legiuitor, descoperirea operativă și completă a infracțiunii reprezintă o sarcină comună, atât în cazul cercetării infracțiunilor flagrante, cât și al infracțiunilor cercetate după urmele proaspete. De obicei, în fiecare caz particular de urmărire penală, în dependență de genul infracțiunii, particularitățile regiunii unde fapta a avut loc, situațiile de urmărire formate, sunt posibile și anumite abateri de la limitele general stabilite de timp [12]. Legiuitorul moldav a prevăzut posibilitatea prelungirii termenului de urmărire penală în cazul în care procurorul, la primirea materialelor pentru verificare, consideră că nu sunt suficiente probe de a pune persoana sub învinuire. El dispune continuarea urmăririi penale, cu indicarea acțiunilor care

urmează a fi efectuate și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare.

Ca și în cazul infracțiunilor flagrante în baza urmelor proaspete, cel mai frecvent sunt cercetate astfel de infracțiuni ca: furturile, jafurile, escrocheria, contrabanda, huliganismul, banditismul, falsificarea banilor, răpirea mijlocului de transport, precum și infracțiunile în domeniul transporturilor.

Acestea fiind spuse, putem face următoarele recomandări metodice de cercetare după urmele proaspete, aplicabile și în cazul infracțiunilor flagrante:

- cercetarea infracțiunii în echipe de ofițeri de urmărire penală și ofițeri de investigații operative, în vederea desfășurării simultane a procedurilor probatorii și a înaintării deciziilor de urmărire penală în comun;
- izolarea bănuitului de alte persoane: victimă, martori etc., în vederea asigurării integrității corporale, evitării răzbunării și a actelor de amenințare;
- reținerea bănuitului și desfășurarea concomitentă a percheziției corporale, în condiții propice de evitare a riscului pierderii și distrugerii urmelor, obiectelor și instrumentelor ce denotă legătura acestuia cu fapta săvârșită;
- examinarea urmelor în regim de urgență, aplicarea mijloacelor tehnico-criminalistice de „analiză expresă” [13];
- reacționarea rapidă, ce constă în efectuarea imediată a acțiunilor de urmărire penală, în condiții de maximă pregătire și organizare;
- verificarea operativă a bazelor de evidență criminalistică după modul de operare în scopul depistării infracțiunilor asemănătoare săvârșite anterior de persoane necunoscute;
- pregătirea corespunzătoare a reprezentanților organelor de drept, în vederea aplicării procedurilor de dezarmare, imobilizare și înăbușirii opunerii de rezistență a făptuitorului;
- cooperarea activă cu membrii societății civile, care pot ajuta organul de urmărire penală la stabilirea martorilor, victimei, la descoperirea infractorului și la constatarea celorlalte împrejurări ale cauzei;
- examinarea, în primul rând, a acelor regiuni ale locului faptei în care sunt concentrate majoritatea urmelor ce oferă date relevante cercetării și descoperirii faptei, dar care pot dispărea sub acțiunea mai multor factori: umani, climaterici, de timp ș.a.

Într-un final am dori să menționăm că constatarea infracțiunilor flagrante și alte activități realizate în vederea descoperii adevărului ocupă un loc important pe linia prevenirii, pe de o parte, conducând la împiedicarea consumării activității ilicite, iar, pe de altă parte, prin descoperirea operativă a infracțiunilor comise se realizează tragerea inevitabilă la răspundere penală a făptuitorului într-un moment cât mai apropiat de timp de cel al comiterii faptei.

Referințe:

1. Volonciu N. Tratat de procedură penală. - Partea Specială. Vol.II. - București: Paideia, 1994.
2. Crișu A. Drept procesual penal, proceduri speciale. - București: Tipo Aktis, 2002.
3. Merle R., Vitu A. Traité de droit criminel, Tome I. - Paris: Cujas, 1973.
4. Codul de procedură penală al Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104-110, în vigoare din 12.06.2003.
5. Tulbure A.Ș., Tatu A.M. Tratat de drept procesual penal. - București: ALL Beck, 2001.
6. Neagu I. Tratat de procedură penală. - București: PRO, 1997.
7. Doraș S.Gh. Criminalistica. Vol.II. Elemente de tactică. - Chișinău: Tipografia Centrală, 1999.
8. Dolea I., Roman D., Sedlețchi I., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S. Drept Procesual Penal. - Chișinău: Cartea Juridică, 2009.
9. Stancu E. Tratat de Criminalistică. - București: Universul Juridic, 2010.
10. Dolea I., Roman D., Sedlețchi I., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S. Drept Procesual Penal. - Chișinău: Cartea Juridică, 2009.
11. Рустамов Х.Ц. Уголовный процесс, формы. - Москва: Закон и право, 1998.
12. Быховский И.Е., Викторова Е.Н., Горинов Ю.А., Гриневиц Г.Я., Корухов Ю.Г., Леви А.А., Найдис И.Д., Сорокин В.С., Тихонов Е.Н., Юрин Г.С. Осмотр места происшествия: справочник следователя. - Москва: Юридическая литература, 1982.
13. Яблоков Н. П. Криминалистика. - Москва: Юрист, 2007.

Prezentat la 24.10.2011